

A.1.1.β.3 ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Στα προηγούμενα κεφάλαια της μελέτης επιχειρήθηκε η καταγραφή των νεώτερων στοιχείων (από την χρονολογία θεσμοθέτησης του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ), ανά θεματική ενότητα των προδιαγραφών με βάση τις οποίες εκπονήθηκε η μελέτη του ΠΠΧΣΑΑ. Στην καταγραφή, πάντα με βάση τα νεώτερα διαθέσιμα στοιχεία, όσα ήταν σε θέση να ανακοινώσει επίσημα η ΕΛΣΤΑΤ, έστω και με προσωρινή μορφή¹, ή με βάση αυτά που συλλέχθηκαν από άλλες πηγές, αναλύθηκε η υπάρχουσα κατάσταση με τις προβληματικές ή θετικές της εκδοχές ανά θεματική ενότητα.

Στα κεφάλαια της ενότητας των προδιαγραφών Α.1.1.β.1 αξιολογήθηκε η υπάρχουσα κατάσταση και οι προοπτικές της με βάση πάντα τα νεώτερα στοιχεία ανά θεματική ενότητα με συνθετική θεώρηση των αναπτυξιακών και χωροταξικών δεδομένων, ενώ στα κεφάλαια της ενότητας των προδιαγραφών Α.1.1.β.2 αξιολογήθηκαν οι στρατηγικές κατευθύνσεις του ΠΠΧΣΑΑ ανά θεματική ενότητα και το πρόγραμμα δράσης.

Με βάση τις παραπάνω αξιολογήσεις διατυπώθηκαν πάντα ανά θεματική ενότητα, οι συνολικές διαπιστώσεις και εκτιμήσεις που στηρίζονται στην αξιολόγηση, διατυπώθηκαν οι προοπτικές χωρικής ανάπτυξης και προτάθηκαν μέτρα, ενέργειες και δράσεις που απαιτούνται για την πληρέστερη δυνατή εφαρμογή του ΠΠΧΣΑΑ, του οποίου οι περισσότερες κατευθύνσεις δεν έχουν εφαρμοσθεί σε ικανοποιητικό ή έστω μέτριο βαθμό με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, αν και η συντριπτική τους πλειοψηφία βρίσκεται σε ικανοποιητικό βαθμό συνέφειας με τα υπερκείμενα επίπεδα χωροταξικού σχεδιασμού και με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που έχουν χωρικές επιπτώσεις.

Ανά θεματική ενότητα ακόμη τεκμηριώθηκε, με βάση τις παραπάνω αξιολογήσεις, σε ποια σημεία υπάρχει ανάγκη εξειδίκευσης, συμπλήρωσης ή τυχόν αναθεώρησης των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ και διατυπώθηκαν σε γενικό επίπεδο οι προοπτικές για την αειφορική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Σ' αυτό το κεφάλαιο της μελέτης επιχειρείται μια σύνθεση όλων των προηγούμενων στοιχείων και πορισμάτων της αξιολόγησης του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ, η οποία ωστόσο επικεντρώνεται στον εντοπισμό **των στρατηγικών πρωτοβουλιών προτεραιότητας** για την περιφέρεια που οφείλουν κατά την εκτίμηση και πρότασή μας να αποτελέσουν τα στρατηγικά πεδία (αναπτυξιακά και χωροταξικά) αιχμής-προτεραιότητας, έτσι όπως θεωρούμε ότι προέκυψαν από την αξιολόγηση των νέων δεδομένων, την επικοινωνία με τους αρμόδιους φορείς και με γνώστες των κύριων προβλημάτων, των δυνατοτήτων και προοπτικών της συγκεκριμένης περιφέρειας στην πορεία της με κατεύθυνση την βιώσιμη ανάπτυξη την επόμενη 15ετία.

Τα στρατηγικά πεδία προτεραιότητας εκτιμούμε ότι είναι τα ακόλουθα:

1. Ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα στον εκσυγχρονισμό και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα, με παράλληλη έμφαση στην επέκταση της βιολογικής παραγωγής, στην προστασία της γης υψηλής παραγωγικότητας και στον εκσυγχρονισμό των δικτύων της.
2. Ιδιαίτερη έμφαση στην εκτεταμένη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην περιοχή (φωτοβολταϊκά, αιολικά πάρκα, αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού, βιομάζα).
3. Έμφαση στην επέκταση και ποιοτική ενίσχυση του τουρισμού ιδιαίτερα: α) στην περαιτέρω ανάδειξη και δικτύωση του αρχαιολογικού τριπόλου (Αρχαία Ολυμπία – Αρχαία Ήλιδα – Επικούρειος Απόλλων), β) στις παράκτιες ζώνες που έχουν περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης (ακτές Δ.Κυλλήνης-Ήλιδας, δυτικές ακτές Αιτ/νίας και παράκτιες περιοχές Δ.Ναυπακτίας) με παράλληλο έλεγχο των συγκρούσεων γης και της διασφάλισης των περιβαλλοντικών πόρων και παράλληλα γ) στην συνεχή ενίσχυση ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ορεινή ενδοχώρα και στις παραλίμνιες ζώνες.
4. Αξιοποίηση και ανάδειξη των σημαντικών υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού της ευρύτερης περιοχής Πατρών στην έρευνα και τεχνολογία και την κοινωνία της πληροφορίας με κατεύθυνση την στενότερη διασύνδεση με παραγωγικές δραστηριότητες και τη διάχυση της καινοτομίας στις επιχειρήσεις της περιφέρειας.
5. Ανάδειξη των υπηρεσιών διεθνούς εμπορίου και μεταφορών σε «προωθητική δραστηριότητα» για την ευρύτερη περιοχή Πατρών και το τρίπολο Πλατυγιάλι-Αγρίνιο-Μεσολόγγι/Αιτωλικό.
6. Αύξηση και επέκταση των οργανωμένων υποδοχέων και εδαφικών τους εκτάσεων της βιομηχανίας-βιοτεχνίας με παράλληλη συμπλήρωση-αναβάθμιση των υπαρχόντων υποδομών και της θεσμοθέτηση νέων στα αστικά κέντρα που βρίσκονται σε περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης της μεταποίησης,

¹ Όπως ήδη έχει αναφερθεί στο κεφ. Α.1.1.α.6 από την απογραφή του 2011, η ΕΛΣΤΑΤ έχει ανακοινώσει «προσωρινά» στοιχεία πληθυσμού μόνο μέχρι το επίπεδο του καλλικράτειου δήμου, στοιχεία ενεργού πληθυσμού μόνο μέχρι το επίπεδο της Π.Ε. και στοιχεία απασχόλησης κατά παραγωγικό τομέα μόνο μέχρι το επίπεδο της Περιφέρειας. Είναι προφανές ότι οι αναλύσεις, οι συγκρίσεις, ο εντοπισμός προβληματικών καταστάσεων καθώς και θετικών εξελίξεων στους σχετικούς δείκτες και στα συμπεράσματα και αξιολογήσεις έγιναν στο βαθμό που βασιζόνταν σε επίσημα στοιχεία έστω και προηγούμενων ετών της τελευταίας απογραφής εφ' όσον αυτά υπήρχαν.

αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα και παράλληλα ενίσχυση της καθετοποίησης της επεξεργασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

7. Έμφαση στην σταδιακή ανακοπή των εντεινόμενων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων της περιφέρειας με απώτερο σκοπό την μελλοντική αναστροφή της αρνητικής αυτής εξέλιξης.
8. Έμφαση στην ανάδειξη – αξιοποίηση των διεθνούς και εθνικής σημασίας τοπίων της ΠΔΕ, ως χωρικών ενότητων που θα εμπλουτίσουν τις προοπτικές για την αειφόρο ανάπτυξη της περιφέρειας, την ανάδειξη της βιοποικιλότητας της και την αξιοποίηση των πόρων της.

Σε κάθε ένα από τα προηγούμενα στρατηγικά πεδία προτεραιότητας περιγράφονται συνοπτικά α) τα προβλήματα-αδυναμίες και εμπόδια που πιθανόν να υπάρξουν την επόμενη 15ετία σύμφωνα και με τις αναλύσεις και αξιολογήσεις των νεώτερων στοιχείων που προηγήθηκαν, καθώς και β) οι προοπτικές που ανοίγονται για την χωρική αναπτυξιακή πορεία των πεδίων προτεραιότητας. Σε κάθε στρατηγικό πεδίο επιχειρείται να προταθούν (με βάση την προηγούμενη αξιολόγηση) μια ή περισσότερες **πρωτοβουλίες προτεραιότητας** με κατεύθυνση την βιώσιμη ανάπτυξη της περιφέρειας.

3.1 Ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα

Η προτεραιότητα αιχμής που αποδίδεται στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα έχει αναλυθεί, επισημανθεί ως αναγκαιότητα και έχει τεκμηριωθεί από τα νεώτερα στοιχεία (ιδιαίτερα της τελευταίας 4ετίας της περιόδου της οικονομικής κρίσης), όπου σύμφωνα με έρευνα της ΠΑΣΕΓΕΣ διαπιστώθηκε ότι ο πρωτογενής τομέας όχι μόνο στην Π.Δ.Ε. αλλά και σε αρκετές ακόμη περιφέρειες λειτουργεί ως καταφύγιο απέναντι στην οικονομική αβεβαιότητα με αποτέλεσμα να υπάρχει για πρώτη φορά τις τελευταίες δεκαετίες αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή.

Οι προοπτικές είναι θετικές για την αύξηση και ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων του πρωτογενή της περιφέρειας και στις ιχθυοκαλλιέργειες και στα γεωργικά προϊόντα και στην κτηνοτροφία.

Η ιχθυοκαλλιέργεια είναι ο κύριος εξαγωγικός κλάδος της περιφέρειας ιδίως της Αιτ/νίας με εξαγωγές σε πολλές χώρες του κόσμου. Είναι ακόμη ο τομέας που παρουσιάζει μεγάλη πρόοδο και στην έρευνα και καινοτομία σε διεθνές επίπεδο.

Στη βιολογική κτηνοτροφία σύμφωνα με στοιχεία που ήδη έχουν αναφερθεί η Αιτ/νία καταλαμβάνει την πρώτη θέση στη χώρα.

Τα βιολογικά γεωργικά προϊόντα της Π.Δ.Ε. έχουν αυξηθεί αισθητά την τελευταία 10ετία, ενώ είναι σημαντικός ο κατάλογος των γεωργικών προϊόντων που η περιφέρεια παράγει πάνω από το 10% της εγχώριας παραγωγής και σε ορισμένα κοντά ή πάνω και από το 20% της εγχώριας παραγωγής.

Με αυτά τα δεδομένα και τις ενθαρρυντικές τάσεις, οι προοπτικές για το μέλλον παρουσιάζονται θετικές, ιδιαίτερα με τα στοιχεία των τελευταίων ετών και στις εξαγωγικές επιδόσεις της περιφέρειας.

Προτεραιότητες αιχμής για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή και ιδιαίτερα στις δυναμικές ζώνες της φυτικής παραγωγής, της ζωϊκής παραγωγής και της ιχθυοκαλλιέργειας καθώς και στα προϊόντα στα οποία ειδικεύεται η περιφέρεια σε εθνικό επίπεδο είναι μεταξύ άλλων:

- έμφαση στην επέκταση της βιολογικής καλλιέργειας και της βιολογικής κτηνοτροφίας
- προστασία, αναβάθμιση και χωρική οργάνωση των δυναμικών εδαφικών ζωνών του τομέα (γη υψηλής παραγωγικότητας, δημιουργία-οργάνωση εκτατικών κτηνοτροφικών πάρκων και δημιουργία νέων βοσκότοπων-βελτίωση των υπαρχόντων)
- χωρική οργάνωση των ιχθυοκαλλιεργειών μετά από συνολική ειδική μελέτη ΠΟΑΠΔ για τμήματα των δυτικών ακτών της Αιτ/νίας, των νήσων Εχινάδων της Π.Ε. Κεφαλληνίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και τμήματος των ακτών του Αμβρακικού (που θα αναθεωρεί την μελέτη ΠΟΑΥ των Εχινάδων νήσων, η οποία είχε εκπονηθεί χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν εγκαταστάσεις των δυτικών ακτών Αιτ/νίας). Μέσα από αυτή την μελέτη θα μπορεί να αντιμετωπισθεί και η **ρύθμιση στις συγκρούσεις χρήσεων γης σε σημαντικά τμήματα των δυτικών ακτών της Αιτ/νίας που πρέπει να σχεδιασθούν με κατεύθυνση την ενίσχυση του θαλάσσιου τουρισμού και παραθερισμού που παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα και σ' αυτόν τον τομέα.**

Τα προβλήματα-εμπόδια και οι αζεπέραστες καθυστερήσεις στην δημιουργία, στον σχεδιασμό και την προστασία των οργανωμένων «παραγωγικών» εκτάσεων του πρωτογενή (όπως εκτατικά κτηνοτροφικά πάρκα, οριοθέτηση νέων βοσκότοπων, οριοθέτηση και προστασία της γης υψηλής παραγωγικότητας, χωροταξικές ρυθμίσεις ευνοϊκές για την ανταγωνιστικότητα του πρωτογενή ιδιαίτερα σ' αυτές τις δυναμικές ζώνες και δυσμενείς για ασύμβατες με τον τομέα χρήσεις και δραστηριότητες), έχουν διατυπωθεί στα προηγούμενα κεφάλαια, με κυριότερα τα γνωστά μειονεκτικά χαρακτηριστικά του αγροτικού τομέα όλης της χώρας που χαρακτηρίζουν και αυτή την περιφέρεια².

² Μικρός / πολυτεμαχισμένος κλήρος, ηλικιακή διάρθρωση αγροτικού πληθυσμού, ελλιπής εκπαίδευση / κατάρτιση αγροτών, αδυναμίες του τομέα εμπορίας / διακίνησης αγροτικών προϊόντων, πλημμελής οργάνωση αγροτικών συνεταιρισμών κ.α.

Ωστόσο, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιφέρειας δίνουν δυνατότητες και προοπτικές σταδιακής ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας του τομέα, ιδίως στις δυναμικές ζώνες της Π.Δ.Ε., οι οποίες είναι:

- ο κάμπος – πεδινές περιοχές της Ηλείας και οι πεδινές περιοχές Αγρινίου-Μεσολογγίου (για τα γεωργικά προϊόντα),
- οι ημιορεινές κυρίως περιοχές της Αιτ/νίας και δευτερευόντως της Ηλείας και Αχαΐας (για την κτηνοτροφία) και
- οι περιοχές εσωτερικές υδάτων της Αιτ/νίας και Ηλείας και τμήματα των δυτικών ακτών και των ακτών του Αμβρακικού στην Αιτ/νία για τις υδατοκαλλιέργειες.

3.2 Προτεραιότητα στην εκτεταμένη αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Η συγκεκριμένη προτεραιότητα τεκμηριώνεται από τις αξιολογήσεις που προηγήθηκαν και αναφέρονται στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια μεγάλη εξάπλωση φωτοβολταϊκών σε όλη την περιφέρεια και ιδιαίτερα στις Π.Ε. Ηλείας και Αχαΐας (Δ. Δυτ. Αχαΐας, Κυλλήνης - Ανδραβίδας, Πηνειού, Ήλιδας και Πύργου).
- Έχει εγκριθεί η αδειοδότηση σημαντικού αριθμού αιολικών πάρκων στην ορεινή Β.Α. Αχαΐα και στην ορεινή Δ., Β.Δ. και Ν.Α. Αιτ/νία (βλέπε κεφ.Α.1.1.α.6-1.2). Σημειώνεται ότι οι εδαφικές περιοχές των πρώην καποδιστριακών δήμων Αποδοτίας, Πλατάνου και Θέρμου χαρακτηρίζονται ως περιοχές αιολικής προτεραιότητας (Π.Α.Π.2) από το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ ενώ όλες οι άλλες της Π.Δ.Ε. ως περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας
- Οι μεγάλες συγκεντρώσεις μικρών υδροηλεκτρικών έργων χωροθετούνται στην Β.Δ. Αιτ/νία και στην Β.Α. Αχαΐα και δευτερευόντως στην Ανατολική Ηλεία (βλέπε κεφ.Α.1.1.α.6-1.2)
- Υπάρχει μικρός αριθμός επενδύσεων στην βιομάζα σε Αχαΐα και Αιτ/νία
- Υπάρχουν ανοικτές οι προοπτικές και δυνατότητες για αξιοποίηση προσδοκόμενων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην θαλάσσια περιοχή της Ηλείας

Με βάση αυτές τις διαπιστώσεις και δεδομένα και τις ευνοϊκές προοπτικές που παρουσιάζονται για την ΠΔΕ, η συγκεκριμένη προτεραιότητα στον τομέα ενεργειακού δυναμικού και ΑΠΕ αποτελεί στοιχείο αναθεώρησης και εξειδίκευσης του ΠΠΧΣΑΑ ανοίγοντας μια νέα προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης της περιφέρειας.

3.3 Έμφαση και προτεραιότητα στην επέκταση και ποιοτική αναδιάρθρωση / ανασυγκρότηση του τουριστικού τομέα

Όπως ήδη έχει επισημανθεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα της Π.Δ.Ε. είναι ο πλούτος της σε διεθνούς και εθνικής σημασίας φυσικούς και πολιτιστικούς-αρχαιολογικούς πόρους τους περισσότερους από τους οποίους (σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία και την αξιολόγησή τους) **δεν έχει αξιοποιήσει ως ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς** με συνέπεια η περιφέρεια να μην παρουσιάζει ακόμη μεγάλη τουριστική ανάπτυξη (σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες), παρά την σαφή αύξηση των ξενοδοχειακών και γενικότερα τουριστικών υποδομών την τελευταία 10ετία.

Οι προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης και ποιοτικής αναβάθμισης του τουριστικού τομέα της περιφέρειας την επόμενη 15ετία, με βάση την μεγάλη αξία των σχετικά αναξιοποίητων τουριστικών πόρων της περιοχής και τις τάσεις που προκύπτουν από τα νεώτερα στοιχεία διαπιστώνεται και εκτιμάται ότι είναι σημαντικές.

Οι αιχμές προτεραιότητας σε ότι αφορά την χωρική εξειδίκευση στην ενίσχυση, επέκταση και ποιοτική αναδιάρθρωση του τομέα είναι οι ακόλουθοι:

- έμφαση στην ανάδειξη του αρχαιολογικού-πολιτιστικού τριπόλου (Αρχαίας Ολυμπίας, Αρχαίας Ήλιδας, Επικούρειου Απόλλωνα), με παράλληλη αναβάθμιση των υποδομών και του ρόλου του λιμένα Κατάκολου ως βασικού προορισμού –υποδοχής τουριστών μέσω ελλιμενισμού πλοίων αναψυχής (κρουαζιερόπλοιων) και της αναβάθμισης της οδικής του σύνδεσης με Αρχαία Ολυμπία. Παράλληλη δικτύωση της περιοχής του «αρχαιολογικού τριπόλου» με τους άλλους διεθνείς τουριστικούς προορισμούς του εθνικού χώρου που βρίσκονται σε γειτονικές περιφέρειες (Δελφοί, Δωδώνη, Επίδαυρος) που καθιστούν απαραίτητη και γι' αυτό το λόγο την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μεταφορών (Ιόνια Οδός, Ολυμπία Οδός, Διαγώνιος, εθνικός / διαπεριφερειακός άξονας Πύργος-Αρχαία Ολυμπία-Τρίπολη-Άργος-Επίδαυρος)
- έμφαση στην επέκταση – ποιοτική αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών στις παράκτιες ζώνες που παρουσιάζουν περαιτέρω δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης του τουρισμού όπως: α) η παράκτια περιοχή Βαρθολομιού έως Κυλλήνη β) η παράκτια περιοχή Δήμου Ήλιδας, γ) η παράκτια περιοχή Δήμου Ζαχάρως με επίκεντρο την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών Καϊάφα (θεραπευτικός τουρισμός) δ) μεγάλο τμήμα των δυτικών ακτών της Π.Ε. Αιτ/νίας που είναι αναξιοποίητο τουριστικά και παρουσιάζει

συγκριτικό πλεονέκτημα σε επίπεδο εθνικό και διεθνές (Αδριατικός διάδρομος) για ανάπτυξη του θαλάσσιου, ιστιοπλοϊκού και αλιευτικού τουρισμού και ε) παράκτιες περιοχές Δ. Ναυπακτίας.

Ο χωροταξικός – αναπτυξιακός σχεδιασμός των παραπάνω περιοχών είναι προτεραιότητας αιχμής για την δραστική μείωση των συγκρούσεων γης (με ανταγωνιστικές αλλά ασύμβατες με τον ποιοτικό τουρισμό δραστηριότητες) και παράλληλη ανάδειξη των φυσικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων των περιοχών αυτών.

- συστηματική **ενίσχυση των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην ορεινή ενδοχώρα** (που αποτελεί σύμφωνα με τις προοπτικές των νεώτερων στοιχείων το αναπτυξιακό καταφύγιο για τις περιοχές αυτές και την συγκράτηση των κατοίκων τους) καθώς και στις παραλίμνιες ζώνες κυρίως της Αιπ/νίας.
- ενίσχυση **συγκεκριμένων ειδικών μορφών τουρισμού** όπως: α) χιονοδρομικός τουρισμός στην ευρύτερη περιοχή Καλαβρύτων και Χελμού (χιονοδρομικό κέντρο, οργάνωση αγώνων Downhill για αναβάτες – νέο ποδηλατικό μονοπάτι), β) θεραπευτικός τουρισμός (ιαματικές πηγές Καϊάφα, Κυλλήνης, Κουνουπελίου και αυτές της Π.Ε. Αιπ/νίας) που όπως αναφέρθηκε όχι μόνο δεν έχουν αξιοποιηθεί τουριστικά μέχρι σήμερα, αλλά και οι παλιές εγκαταστάσεις σε ορισμένες απ' αυτές υποβαθμίζονται και υπολειπουργούν, γ) θαλάσσιος, ιστιοπλοϊκός τουρισμός και τουρισμός κρουαζιέρας με σύγχρονες μαρίνες και εξοπλισμένα λιμάνια κρουαζιέρας (Κατάκολο, Πάτρα).
- Ανάπτυξη του τουρισμού των πόλεων (αστικού τουρισμού) παράλληλα με την ενίσχυση του συνεδριακού τουρισμού με αιχμή την Πάτρα (η οποία υστερεί φανερά στην τουριστική της ανάπτυξη), αλλά και άλλων αστικών κέντρων της περιφέρειας που έχουν αναξιοποίητους τουριστικούς πόρους, ιστορικούς, αρχαιολογικούς, αρχιτεκτονικούς με την ανάδειξη των ιστορικών πυρήνων και κέντρων τους (Μεσολόγγι, Ναύπακτος, Αίγιο, Αργίριο, Βόνιτσα κ.α.).

3.4 Ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση των σημαντικών υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού στην έρευνα και τεχνολογία και την κοινωνία της πληροφορίας στην ευρύτερη περιοχή Πατρών

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η Πάτρα έχει χαρακτηριστεί ως Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας (ΠΠΚ) διαθέτοντας σημαντικότερες υποδομές στην έρευνα και τεχνολογία οι οποίες ωστόσο δεν έχουν αξιοποιηθεί στον αναμενόμενο βαθμό λόγω ελλειμμάτων διασύνδεσης των ερευνητικών φορέων με τις επιχειρήσεις και τις παραγωγικές δραστηριότητες και τη διάχυση της καινοτομίας στις επιχειρήσεις της περιφέρειας.

Με αυτά τα δεδομένα αποτελεί προτεραιότητα αιχμής η ευρύτερη δυνατή συνεργασία και ο συστηματικός συντονισμός της ΠΔΕ με τους ερευνητικούς φορείς και τα εμποροβιομηχανικά επιμελητήρια των τριών ΠΕ για την στενότερη διασύνδεση με τις επιχειρήσεις και την διάχυση της καινοτομίας σε αυτές. Σημειώνεται ότι στα πλαίσια του ΕΠ Έρευνας και Τεχνολογίας του ΠΕΠ (2007-2013) είναι σε εξέλιξη και λειτουργία ειδικά προγράμματα ανάπτυξης της έρευνας / τεχνολογίας και καινοτομίας, όπως ο “Θαλής”, “Ηράκλειος II”.

3.5 Ανάδειξη των υπηρεσιών διεθνούς εμπορίου και μεταφορών σε “προωθητική δραστηριότητα για την ευρύτερη περιοχή Πατρών και το τρίπολο Πλατυγιάλι – Αργίριο – Μεσολόγγι / Αιτωλικό

Ο ρόλος αυτού του στρατηγικού πεδίου (ή κατεύθυνσης) προτεραιότητας για την ανέλιξη της Π.Δ.Ε. είναι καθοριστικός για την αναβαθμισμένη λειτουργία της ως νότιας δυτικής πύλης της χώρας και ως εμπορευματικού και διαμετακομιστικού κόμβου στο κέντρο του Δυτικού Διαμερισματος της χώρας και του Αδριατικού Διαδρόμου.

Έργα-πρωτοβουλίες αιχμής, πρώτης προτεραιότητας με ορίζοντα υλοποίησής τους το τέλος αυτής της (παραινεμένης μέχρι το 2015) προγραμματικής περιόδου είναι :

- η σιδηροδρομική και οδική εξυπηρέτηση του λιμένα της Πάτρας
- η αναβαθμισμένη οδική σύνδεση του λιμένα Πλατυγιάλιου και της ΝΑΒΙΠΕ με την Ιονία οδό
- η χωροθέτηση και δημιουργία εμπορευματικού κέντρου σε εγγύτητα με τον νέο λιμένα Πατρών
- η σιδηροδρομική σύνδεση της ΒΙΠΕ Πατρών με τον λιμένα της Πάτρας και τον σιδηροδρομικό ΠΑΘΕ

Έργα πρώτης προτεραιότητας με ορίζοντα μεσοπρόθεσμο στα πλαίσια αυτού του στρατηγικού πεδίου (μέχρι το τέλος της επόμενης προγραμματικής περιόδου) είναι:

- ο προγραμματισμός και υλοποίηση του εμπορικού τμήματος του λιμένα Πατρών που δεν έχει ξεκινήσει, ούτε περιλαμβάνεται ως έργο σ' αυτή την προγραμματική περίοδο
- η ολοκλήρωση της κατασκευής της «Διαγωνίου», της Ολυμπίας Οδού και της Ιονίας Οδού.
- Ολοκλήρωση της αναβαθμισμένης σιδηροδρομικής σύνδεσης του λιμένα Πατρών και με Πύργο-Καλαμάτα
- η ολοκλήρωση την προγραμματική περίοδο μετά το 2020 του δυτικού σιδηροδρομικού άξονα Ιωάννινα – Αργίριο- Αντίρριο μετά από μελέτη της βιωσιμότητας του

Με αυτή την δέσμη των έργων εκπληρώνονται όχι μόνο οι προοπτικές της ανάδειξης των υπηρεσιών διεθνούς εμπορίου και μεταφορών των δύο λιμένων με ενεργητικές αναπτυξιακές δυνατότητες για ολόκληρη

την Π.Δ.Ε. αλλά εκπληρώνεται και ο στρατηγικός στόχος του ΠΠΧΣΑΑ της αναβάθμισης της περιφέρειας ως κόμβου συνδυασμένων μεταφορών.

Τα προβλήματα-εμπόδια για την υλοποίηση αυτής της προτεραιότητας έχουν αναλυθεί διεξοδικά κατά τις προηγούμενες αξιολογήσεις. Τα αναφέρουμε πολύ συνοπτικά:

- οι καθυστερήσεις στην αναβαθμισμένη σιδηροδρομική σύνδεση του λιμένα Πατρών λόγω κυρίως του μεγαλύτερου κόστους της υπογειοποίησης της σιδηροδρομικής γραμμής εντός του αστικού ιστού της πόλης
- οι καθυστερήσεις στο έργο οδικής σύνδεσης του Πλατυγαλιού με την Ιόνια Οδό
- η μη χωροθέτηση ακόμη του εμπορευματικού κέντρου Πατρών καθώς και οι καθυστερήσεις στην κατασκευή των υπόλοιπων σημαντικότερων για την βιώσιμη ανάπτυξη της περιφέρειας μεταφορικών έργων

3.6 Αύξηση και επέκταση των οργανωμένων υποδοχέων και εδαφικών εκτάσεων της βιομηχανίας – βιοτεχνίας

Για λόγους μεγαλύτερης και σωστότερα σχεδιασμένης απόδοσης του δευτερογενή τομέα παραγωγής αλλά και για την δραστική μείωση των όποιων αρνητικών επιπτώσεων του στο οικιστικό ή φυσικό περιβάλλον κεντρική κατεύθυνση του ΕΠΧΣΑΑ για την βιομηχανία είναι η αύξηση των οργανωμένων – σχεδιασμένων χώρων υποδοχής της βιομηχανίας – βιοτεχνίας από την διάσπαρτη και άναρχη διάρθρωσή της. Σε συσχέτιση και με την προτεραιότητα για αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα της οποίας ένα βασικό στοιχείο είναι η ενίσχυση της καθετοποίησης (μεταποίησης) των προϊόντων του πρωτογενή εκτιμάται ότι υπάρχουν προοπτικές σταδιακής ανάπτυξης του δευτερογενή τομέα στις ευρύτερες περιοχές των μεγαλύτερων αστικών κέντρων της περιφέρειας και κυρίως στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας και κατά μήκος των δύο διευρωπαϊκών αξόνων με μεγαλύτερη εστίαση στον κλάδο της μεταποίησης τροφίμων, ο οποίος και με τα σημερινά δεδομένα είναι ο πρώτος κλάδος μεταποίησης με εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο της ΠΔΕ.

Ως προτεραιότητες αιχμής για την υλοποίηση αυτού του στρατηγικού πεδίου προτεραιότητας εκτιμάται ότι είναι οι ακόλουθες δράσεις – ενέργειες:

- σημαντική επέκταση της ΒΙΠΕ Πατρών και σιδηροδρομική της σύνδεση με λιμένα Πατρών και σιδηροδρομικό ΠΑΘΕ
- ουσιαστική ενεργοποίηση της ΝΑΒΙΠΕ Πλατυγαλιού με ολοκλήρωση της οδικής σύνδεσης με Ιονία Οδό και ολοκλήρωση της τελευταίας
- εξυγίανση και βελτίωση του εξοπλισμού του ΒΙΟΠΑ Πατρών
- ενεργοποίηση Επιχειρηματικών Πάρκων στο Αγρίνιο, στο Αίγιο, στο Μεσολόγγι, στο δίπλο Πύργος – Πάτρα, στο Ναύπλιο και στη βόρεια Ηλεία.

Οι μεγάλες καθυστερήσεις στην προώθηση και έγκριση των τοπικών χωροταξικών (ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ) που προβλέπουν και προτείνουν συγκεκριμένους χώρους υποδοχής της βιομηχανίας – βιοτεχνίας, είναι τα σημαντικότερα προβλήματα – αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπισθούν για αυτή την προτεραιότητα αιχμής, καθώς και οι αντίστοιχες καθυστερήσεις στην προώθηση των έργων μεταφορικής υποδομής που αναβαθμίζουν σημαντικά την προσπελασιμότητα στους βασικότερους οργανωμένους χώρους υποδοχής της βιομηχανίας (ΒΙΠΕ Πατρών, ΝΑΒΙΠΕ Αστακού).

3.7 Προτεραιότητα στην σταδιακή ανακοπή των εντεινόμενων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων με απώτερο σκοπό την μελλοντική αναστροφή της αρνητικής αυτής εξέλιξης

Από την ανάλυση των νεώτερων στοιχείων και τις αξιολογήσεις και διαπιστώσεις που ακολούθησαν έχει τεκμηριωθεί η **ανησυχητική εξέλιξη για την κοινωνική, οικονομική και εδαφική συνοχή της περιφέρειας της εντεινόμενης διεύρυνσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων που χαρακτηρίζει την περίοδο της οικονομικής ύφεσης και κρίσης.** Επισημαίνεται ότι η εξέλιξη αυτή έρχεται σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή πολιτική για την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, όπως βέβαια και σε ανατροπή της στρατηγικής κατεύθυνσης του ΠΠΧΣΑΑ για άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Με αυτά τα δεδομένα η προτεραιότητα ως πρώτο βήμα της ανακοπής των εντεινόμενων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και σε δεύτερο βήμα την μελλοντική αναστροφή αυτής της εξέλιξης θεωρούμε ότι είναι μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΔΕ για την περίοδο 2011-2026 γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα υπονομευθούν οι όποιες προσπάθειες βιώσιμης ανάπτυξης της περιφέρειας.

Προτεραιότητα αιχμής αυτού του στρατηγικού πεδίου είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων εγκατάλειψης και υποβάθμισης των μειονεκτικών ορεινών περιοχών, που αποτελούν την πλέον αδύναμη και ευαίσθητη χωρική υπο-ενότητα της περιφέρειας.

Τα μέτρα και οι δράσεις α΄ προτεραιότητας για την στήριξη των μειονεκτικών ορεινών περιοχών έχουν ήδη διατυπωθεί στο κεφάλαιο Α.1.1.β.2-3.1 και Α.1.1.β.2-3.4 αξιολόγησης της εφαρμογής των στρατηγικών κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ και αφορούν κυρίως την ενδυνάμωση με διοικητικές εξυπηρετήσεις και κοινωνικό εξοπλισμό των ορεινών αγροτικών κέντρων – κωμοπόλεων και κεφαλοχωριών την βελτίωση της προσπέλασης και συγκοινωνιακής σύνδεσης, την ενίσχυση με κίνητρα και ευνοϊκές ρυθμίσεις του εναλλακτικού τουρισμού (οικοτουρισμού, αγροτουρισμού, φυσιολατρικού τουρισμού κ.α.), της παροχής επιδότησης μεγαλύτερης από αυτές που παρέχονται στα πλαίσια του ΕΣΠΑ (2007-2013) για επενδύσεις στην ευρύτερη περιοχή των ορεινών κωμοπόλεων κ.α.

3.8 Έμφαση στην ανάδειξη και παραγωγική αξιοποίηση των διεθνούς και εθνικής σημασίας τοπίων της ΠΔΕ

Έχει επισημανθεί σε διάφορα κεφάλαια της αξιολόγησης ότι ένα από τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΠΔΕ είναι οι διεθνούς και εθνικής σημασίας φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι, οι οποίοι διαμορφώνουν ανάλογης σημαντικότητας τοπία, ως ιδιαίτερης ελκυστικότητας και αισθητικής χωρικές τοπιακές υποενότητες. Η διατήρηση και στις επόμενες γενεές αυτών των συγκριτικών πλεονεκτημάτων αποδίδει προστιθέμενη αξία στην περιφέρεια.

Η νέα αυτή προσέγγιση του χώρου ήδη έχει τονιστεί ότι αποτελεί οπωσδήποτε πεδίο αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ στα πλαίσια της εναρμόνισης του με την ευρωπαϊκή πολιτική για το τοπίο.

Στη Β΄ φάση της μελέτης θα εξειδικευτούν οι τοπιακές αυτές χωρικές υποενότητες και οι επιμέρους ενέργειες και δράσεις (οι κύριες έχουν ήδη διατυπωθεί στο κεφ. Α.1.1.β.2-3.2) με σκοπό όχι μόνο την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της βιοποικιλότητας τους για τις επόμενες γενιές, αλλά και την παράλληλη ένταξη σ΄ αυτές ήπιων παραγωγικών δραστηριοτήτων εναρμονισμένων με τον χαρακτήρα και την βιωσιμότητα των πλουτοπαραγωγικών της πόρων (φυσικών και πολιτιστικών).

Τέτοιες δραστηριότητες είναι η παραγωγή βιολογικών προϊόντων σε όσα απ΄ αυτά οι παραπάνω ενότητες παρουσιάζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα, οι ήπιες μορφές μεταποίησής τους, η ανάπτυξη συγκεκριμένων συμβατών με το χαρακτήρα τους ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αλλά και ήπιας αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με όρους και περιορισμούς που δεν θίγουν την αισθητική του τοπίου.

Με αυτήν την νέα στρατηγική κατεύθυνση οι χωρικές αυτές ενότητες μπορεί να αποτελέσουν εστίες έλξης και ποιότητας της παραγωγής αλλά και εμπλουτισμού της ποικιλότητας των χωρικών ενοτήτων της περιφέρειας προς τον στόχο για αειφόρο ανάπτυξή της.